

ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการสู่ความเป็นเลิศ สำหรับโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

Strategies of management toward the excellence for small sized elementary school under the Office of Basic Education Commission

มนตรี พันธุ์พงศ์วัฒนา ^{1,*} และ ศุภลักษณ์ เศษะพานิช ²
Montree Panpongwattana ^{1,*} and Sukpaluck Sadtapanit ²

ABSTRACT

The purposes of this study were 1) to study elements of management and 2) to present the strategies of management toward the excellence for small sized elementary school under the Office of Basic Education Commission. The study was found that the elements of management toward the excellence for small sized elementary school under the Office of Basic Education Commission were consisted of 6 elements : education management, education administration leadership of school administrator, teacher and supporting personal, result of works and relations among school, home and community. Each element consisted of 27 sub-elements and each sub- element consisted of 130 methods. The strategies of management toward the excellence for small sized elementary school consisted of 4 strategies. The strategies were 1) strategy of management, 2) strategy of educational, 3) strategy of teacher and education personal, 4) strategy of promoting participation and strengthening the schools which consisted of 23 measures.

Keywords: Strategies of management. Excellence, small sized elementary school

¹ นักศึกษาปริญญาเอก สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย เชียงราย 57000

Ph.D. Student in Educational Administration Program, Chiang Rai Rajabhat University, Chiang Rai 57000, Thailand.

² คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย เชียงราย 57000

Faculty of Education, Chiang Rai Rajabhat University, Chiang Rai 57000, Thailand.

*Corresponding author, e-mail: montree.p@windoeslive.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาองค์ประกอบของการบริหารจัดการสู่ความเป็นเลิศสำหรับโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2) เพื่อนำเสนอยุทธศาสตร์การบริหารจัดการสู่ความเป็นเลิศสำหรับโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบของการบริหารจัดการสู่ความเป็นเลิศสำหรับโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย องค์ประกอบหลัก 6 องค์ประกอบ คือ 1) ด้านการจัดการศึกษา 2) ด้านการบริหารจัดการ 3) ด้านภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา 4) ด้านครูและบุคลากรสนับสนุน 5) ด้านผลการดำเนินงาน และ 6) ด้านความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับผู้ปกครองและชุมชน และมีองค์ประกอบย่อยทั้งหมด 27 องค์ประกอบ มีแนวปฏิบัติรวมทั้งหมด 130 ข้อ ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการสู่ความเป็นเลิศสำหรับโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบไปด้วยยุทธศาสตร์ 4 ยุทธศาสตร์ คือ 1) ยุทธศาสตร์ด้านการบริหารจัดการ 2) ยุทธศาสตร์ด้านการจัดการเรียนการสอน 3) ยุทธศาสตร์ด้านครูและบุคลากรทางการศึกษา และ 4) ยุทธศาสตร์ส่งเสริมการมีส่วนร่วมและสร้างความเข้มแข็งของโรงเรียนซึ่งมีมาตรการทั้งหมด 23 มาตรการ

คำสำคัญ : ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการ ความเป็นเลิศ โรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก

บทนำ

โลกในปัจจุบันเป็นยุคแห่งการเปลี่ยนแปลง ทั้งทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ เศรษฐกิจ สังคมและด้านการศึกษา สะท้อนให้เห็นว่าประเทศไทยยังต้องเผชิญกับกระแสการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญทั้งภายนอกและภายในประเทศ ที่ปรับเปลี่ยนเร็วและซับซ้อนมากยิ่งขึ้น พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ได้มุ่งเน้นการพัฒนากระบวนการศึกษาของคนไทยให้สูงขึ้น ต้องการเปลี่ยนแปลงและปรับปรุงการศึกษาไทยทั้งในด้านคุณภาพและประสิทธิภาพให้ทัดเทียมนานาชาติอารยประเทศ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2542 : คำนำ) โดยเป้าหมายสูงสุดของการปฏิรูปการศึกษาคือการยกระดับมาตรฐานคุณภาพของสถานศึกษาให้เป็นโรงเรียนอุดมคติ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2542 : 4) ในการบริหารจัดการสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนนั้น ใช้การบริหารจัดการระบบคุณภาพเป็นกลไกสำคัญในการผลักดันการพัฒนาโรงเรียนสู่มาตรฐานสากล และได้มีการนำแนวทางการดำเนินงานตามเกณฑ์รางวัลคุณภาพแห่งชาติมาประยุกต์ใช้ในองค์กรสถาบันและสถานศึกษาต่างๆ โดยได้กำหนดกรอบเกณฑ์ด้านการจัดการศึกษาเพื่อผลงานที่เป็นเลิศ โดยยึดหลักการดำเนินงานเชิงระบบ เพื่อช่วยให้องค์กร โรงเรียนสร้างการเปลี่ยนแปลงอย่างเป็นระบบทั้งนี้เพื่อผลการดำเนินงานที่

เป็นเลิศ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2553 : 1) แต่จากการประเมินคุณภาพสถานศึกษาของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) รอบที่สอง ได้สรุปไว้ว่า สถานศึกษาที่ไม่ได้รับการรับรองมาตรฐานคุณภาพ สมศ. ส่วนใหญ่เป็นโรงเรียนขนาดเล็ก ซึ่งมีความเป็นเอกลักษณ์ตามบริบทของโรงเรียนเองที่มีข้อจำกัดในหลายด้านเช่น ขาดแคลนครู ครูไม่ครบชั้นเรียน เป็นต้น ดังนั้นการที่โรงเรียนขนาดเล็กจะดำรงอยู่ได้นั้น ต้องก้าวไปสู่การเปลี่ยนแปลงให้เป็นเลิศกว่าโรงเรียนอื่น ด้วยการมุ่งคุณภาพของนักเรียนเป็นสำคัญและตอบสนองต่อความต้องการของนักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน

อย่างไรก็ตามถึงแม้โรงเรียนขนาดเล็กจะมีปัญหาด้านต่างๆ มากมาย แต่ก็ยังมีโรงเรียนขนาดเล็กที่ประสบความสำเร็จในการบริหารจัดการ มีผลการปฏิบัติที่เป็นเลิศได้รับรางวัลทั้งระดับเขตพื้นที่และระดับชาติ แสดงให้เห็นถึงการบริหารงานที่ส่งผลถึงความสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพและคุณภาพของสถานศึกษา จากเหตุผลและความสำคัญของปัญหาดังกล่าวข้างต้น และเพื่อเป็นการพัฒนาคุณภาพของโรงเรียนขนาดเล็ก ให้สามารถบริหารจัดการศึกษาที่มีคุณภาพ มุ่งสู่ความเป็นเลิศให้ได้คุณภาพนักเรียนที่มีคุณภาพสูงสุด สามารถยกระดับความสามารถ

ขององค์กรในการแข่งขันกับองค์กรอื่นและเพื่อความอยู่รอดได้และเป็นที่ต้องการของชุมชน ผู้วิจัยจึงได้ดำเนินการวิจัยเพื่อหายุทธศาสตร์การบริหารจัดการสู่ความเป็นเลิศสำหรับโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานขึ้น เพื่อนำไปใช้เป็นแนวทางในการกำหนดนโยบาย วางแผนและพัฒนาโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กสู่ความเป็นเลิศต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบของการบริหารจัดการสู่ความเป็นเลิศสำหรับโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
2. เพื่อนำเสนอยุทธศาสตร์การบริหารจัดการสู่ความเป็นเลิศสำหรับโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผู้วิจัย ได้สร้างกรอบแนวคิดการวิจัยซึ่งครอบคลุมประเด็นดังต่อไปนี้

1. แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับยุทธศาสตร์เป็นการศึกษาเกี่ยวกับแนวคิด หลักการ ความสำคัญของยุทธศาสตร์ กระบวนการบริหารเชิงกลยุทธ์ กระบวนการสร้างยุทธศาสตร์สถานศึกษา
2. แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารจัดการสู่ความเป็นเลิศ เป็นการศึกษา แนวคิด หลักการ รูปแบบและวิธีการบริหารที่มุ่งสู่ความเป็นเลิศ มุ่งเน้นศึกษารูปแบบของรางวัลคุณภาพแห่งชาติ และรางวัลสำหรับสถานศึกษาทั้งของประเทศไทยและต่างประเทศ เกณฑ์มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2553 ของกระทรวงศึกษาธิการและเกณฑ์มาตรฐานเพื่อการประเมินคุณภาพภายนอก ของ สมศ. พ.ศ. 2554
3. แนวคิดเกี่ยวกับโรงเรียนขนาดเล็ก เป็นการศึกษาแนวคิด เกี่ยวกับโรงเรียนขนาดเล็ก สภาพปัญหาและแนวทางการบริหารจัดการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ได้แก่ โรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 14,669 โรงเรียน

1.2 กลุ่มตัวอย่างเชิงปริมาณ ได้แก่ โรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ที่ได้รับรางวัลพระราชทาน จำนวน 370 โรงเรียน กลุ่มตัวอย่างเชิงคุณภาพ ได้แก่ โรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ที่มีผลการปฏิบัติงานที่เป็นเลิศตามเกณฑ์ที่ผู้วิจัยตั้งไว้

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 แบบสอบถามความคิดเห็นสภาพการบริหารจัดการสู่ความเป็นเลิศสำหรับโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2.2 แบบสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่มีผลการปฏิบัติที่เป็นเลิศ

3. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 เก็บรวบรวมข้อมูล จากโรงเรียนขนาดเล็กที่ได้รับรางวัลพระราชทาน ด้วยแบบสอบถามความคิดเห็นสภาพการบริหารจัดการสู่ความเป็นเลิศ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ยเลขคณิตและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน แล้วนำมาวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis) โดยใช้โปรแกรมลิซเรล (LISREL) เพื่อยืนยันองค์ประกอบการบริหารจัดการสู่ความเป็นเลิศสำหรับโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

3.2 ศึกษายุทธศาสตร์การบริหารจัดการของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กโดยการสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียนที่มีผลการปฏิบัติที่เป็นเลิศ แล้วนำมาวิเคราะห์เนื้อหา สรุปสาระสำคัญในแต่ละประเด็นหรือรายการคำตอบ

3.3 นำข้อมูลที่ได้มาประกอบในการจัดทำร่างยุทธศาสตร์การบริหารจัดการสู่ความเป็นเลิศสำหรับโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

3.4 ตรวจสอบและยืนยันความเหมาะสมของ
ยุทธศาสตร์ โดยการสนทนากลุ่ม กับผู้ทรงคุณวุฒิ/
ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 12 คน

3.5 พัฒนาและปรับปรุงยุทธศาสตร์ ตามข้อ
เสนอแนะ/ข้อคิดเห็นของ ผู้ทรงคุณวุฒิ/ผู้เชี่ยวชาญ ให้เป็น
ฉบับสมบูรณ์แล้วจัดทำเป็นรายงานผลการวิจัยต่อไป

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยสรุปได้ ดังนี้

1. ผลจากการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน ของ
การบริหารจัดการสู่ความเป็นเลิศสำหรับโรงเรียนประถม
ศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา
ขั้นพื้นฐาน ทำให้ได้องค์ประกอบ จำนวน 6 องค์ประกอบ
โดยเรียงลำดับความสำคัญได้ดังนี้ 1) ด้านการจัดการ
ศึกษา 2) ด้านการบริหารจัดการ 3) ด้านภาวะผู้นำของ
ผู้บริหารสถานศึกษา 4) ด้านครูและบุคลากรสนับสนุน
5) ด้านผลการดำเนินงาน และ 6) ด้านความสัมพันธ์ระหว่าง
สถานศึกษากับผู้ปกครองและชุมชนโดยมีองค์ประกอบย่อย
ทั้งหมด 27 องค์ประกอบ และมีแนวปฏิบัติรวมทั้งหมด
130 ข้อ

2. ผลจากการตรวจสอบโดยผู้ทรงคุณวุฒิและ
นำข้อเสนอแนะ/ข้อคิดเห็น ไปปรับปรุงยุทธศาสตร์ซึ่งถือว่าเป็น
ผลลัพธ์สุดท้ายของการวิจัย ทำให้ได้ยุทธศาสตร์จำนวน
4 ยุทธศาสตร์ ดังนี้ 1) ยุทธศาสตร์ด้านการบริหารจัดการ
2) ยุทธศาสตร์ด้านการจัดการเรียนการสอน

3) ยุทธศาสตร์ด้านครูและบุคลากรทางการศึกษา
และ 4) ยุทธศาสตร์ส่งเสริมการมีส่วนร่วมและสร้างความ
เข้มแข็งของโรงเรียน โดยมีมาตรการทั้งหมด 23 มาตรการ

อภิปรายผล

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยได้นำมาอภิปรายผลดังนี้

1. องค์ประกอบของการบริหารจัดการสู่ความเป็น
เลิศสำหรับโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงาน
คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่าโรงเรียนประถม
ศึกษาขนาดเล็กที่ผลการปฏิบัติที่เป็นเลิศ ส่วนมากมีการ
ปฏิบัติและมีผลการปฏิบัติที่สอดคล้องเป็นไปตามองค์

ประกอบของการบริหารจัดการสู่ความเป็นเลิศ ทั้ง 6 องค์
ประกอบ โดยเฉพาะองค์ประกอบด้านการจัดการศึกษา
ซึ่งน่าจะมีสาเหตุมาจากตัวของผู้บริหารโรงเรียนและครู
ผู้สอนส่วนใหญ่ มีความตระหนัก มีความรู้ความเข้าใจและ
มีความสามารถในการพัฒนาและยกระดับคุณภาพโรงเรียน
ขนาดเล็กสู่โรงเรียนคุณภาพ โดยเฉพาะการพัฒนา
กระบวนการเรียนรู้ที่สอดคล้องและเหมาะสมกับบริบทของ
ความขาดแคลนในโรงเรียนขนาดเล็ก สามารถพัฒนา
องค์ความรู้ของครูในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่
สามารถดำเนินการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้มีคุณภาพรวม
ทั้งสามารถดำเนินการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้มี
ประสิทธิภาพและได้มาตรฐาน ดังที่ Hoy และ Miskel
(2001) ที่พบว่าโรงเรียนเป็นองค์กรให้บริการและผูกพันกับ
เรื่องของการสอนและการเรียนรู้ เป็นหลัก เป้าหมายสุดท้าย
ของโรงเรียนก็คือการเรียนรู้ของนักเรียน โรงเรียนจึงควรเป็น
องค์กรแห่งการเรียนรู้มากกว่าองค์กรประเภทใดและในด้าน
ความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับผู้ปกครองและชุมชน
เป็นองค์ประกอบที่มีความสำคัญลำดับสุดท้าย พบว่าบริบท
ของโรงเรียนขนาดเล็กที่มีประสิทธิภาพและมีผลสัมฤทธิ์
ทางการเรียนสูงนั้นจะมีความสัมพันธ์ที่ระหว่างโรงเรียน-
บ้าน-ชุมชนและในเรื่องนี้มีผู้วิจัยในทำนองเดียวกันคือ
ชิดชนก เชิงเชาว์ อัมภา บุญช่วย และทวี ทองคำ (2541
: 150) ที่พบว่าการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับ
ชุมชนมีอิทธิพลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน ในทำนอง
เดียวกันกับการศึกษาของ พิษณุ ก่อเกียรติยากุล (2543 : 12)
ที่พบว่า ในการบริหารจัดการศึกษาควรให้กลุ่มผู้นำในชุมชน
ให้ข้อเสนอแนะในการบริหารและการจัดการศึกษา ควรมี
การกระจายอำนาจการจัดการศึกษาไปสู่สถานศึกษาอย่าง
แท้จริงและควรให้ชุมชน ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถาน
ศึกษาขั้นพื้นฐานและผู้นำชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนา
คุณภาพการจัดการศึกษาตามความต้องการของท้องถิ่น
ตามศักยภาพและความสมัครใจ

2. ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการสู่ความเป็นเลิศ
สำหรับโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงาน
คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลการสร้างยุทธศาสตร์
การบริหารจัดการสู่ความเป็นเลิศสำหรับโรงเรียนประถม

ศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา
ขั้นพื้นฐาน ทำให้ได้ข้อสังเกตที่นำไปสู่การอภิปรายได้ดังนี้

1. ด้านความสำคัญของยุทธศาสตร์

1.1 ยุทธศาสตร์ด้านการบริหารจัดการ เป็น
ยุทธศาสตร์เชิงรุกที่ได้กำหนดไว้เป็นแนวทางสำคัญในการ
พัฒนาโรงเรียนให้เป็นองค์กรคุณภาพ มุ่งเน้นการวิจัยและ
พัฒนานวัตกรรมรูปแบบการบริหารจัดการที่เหมาะสม
มีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับบริบทของโรงเรียนขนาดเล็ก
ซึ่งในการสร้างคุณภาพในโรงเรียนจะก่อให้เกิดความเชื่อมั่น
ความมั่นใจเกิดขึ้นกับผู้รับบริการทั้งนักเรียน ผู้ปกครอง
ชุมชน และสังคมส่วนรวม สอดคล้องกับ วิจารย์ พานิช
(2550 : 17) ที่กล่าวว่า องค์กรที่มุ่งมั่นความเป็นเลิศจะมี
การพัฒนาคุณภาพในการกิจหลัก (primary function)
และภารกิจสนับสนุน (maintenance function) อย่าง
ต่อเนื่อง มีการพัฒนาอย่างรวดเร็วและเป็นองค์กรแห่ง
การเรียนรู้

1.2 ยุทธศาสตร์ด้านการจัดการเรียนการสอน
เป็นยุทธศาสตร์ที่ได้กำหนดไว้เป็นแนวทางสำคัญในการ
พัฒนาโรงเรียนให้ เป็นองค์กรการวิจัยและพัฒนา
นวัตกรรมเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนและพัฒนาแบบ
การจัดการศึกษาที่เหมาะสม สอดคล้องกับบริบทของ
โรงเรียนขนาดเล็ก ซึ่งในการจัดการศึกษาสำหรับโรงเรียน
ขนาดเล็กให้สามารถดำรงอยู่ในสังคมนั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่
ต้องมีปัจจัยและองค์ประกอบเสริมที่หลากหลายเข้ามาช่วย
ดำเนินการเพื่อส่งผลต่อความสำเร็จขององค์กร การสร้าง
คุณภาพในโรงเรียนจะก่อให้เกิดความเชื่อมั่นขึ้นกับ
ผู้รับบริการทั้งนักเรียน ผู้ปกครอง ชุมชนและสังคมส่วนรวม

1.3 ยุทธศาสตร์ด้านครูและบุคลากรทางการ
ศึกษา เป็นยุทธศาสตร์เชิงพัฒนาที่มุ่งพัฒนาครูและ
บุคลากรทางการศึกษาให้มีศักยภาพในการปฏิบัติงานให้มี
คุณภาพ สามารถปฏิบัติงานได้ในบริบทของโรงเรียนขนาด
เล็กที่มีข้อจำกัดเรื่องทรัพยากร สอดคล้องกับแนวคิดของ
สุกัญญา รัตมิตรรณโชติ (2550 : 29) ที่กล่าวว่าสมรรถนะ
ด้านบุคคล เป็นคุณลักษณะที่ซ่อนอยู่ในบุคคลแต่ละคนซึ่ง
มีผลอย่างมากต่อทัศนคติในการทำงานและเป็นความ
สำเร็จในงานของบุคคลนั้นๆ เช่นความซื่อสัตย์ ความมุ่งมั่น
สู่ความสำเร็จ ความอดทนแรงกดดัน เป็นต้น

1.4 ยุทธศาสตร์ส่งเสริมการมีส่วนร่วมและ
สร้างความเข้มแข็งของโรงเรียนเป็นยุทธศาสตร์เชิงป้องกัน
ที่มุ่งส่งเสริมให้ ผู้ปกครอง ชุมชน หน่วยงานอื่นทั้งในและ
ต่างประเทศ มีส่วนร่วมในการกำหนดทิศทาง เป้าหมายใน
การพัฒนาคุณภาพโรงเรียนสู่ความเป็นเลิศ มุ่งประสานการ
ร่วมมือกับชุมชนในการพัฒนาอาคารสถานที่ แหล่งเรียนรู้
ให้มีคุณภาพ เชื้อต่อการจัดการเรียนการสอนที่เหมาะสม
สำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก พัฒนาโรงเรียนให้มีความเข้มแข็ง
ในทุกๆ ด้าน ดังที่ ประเวศ วะสี (2541 : 5) ได้กล่าวไว้ว่า
การจัดการศึกษาต้องระดมทรัพยากรทั้งหมด (All for
Education) เข้ามาจัดการศึกษา

2. ด้านความสัมพันธ์ระหว่างยุทธศาสตร์กับองค์
ประกอบ เมื่อพิจารณาถึงยุทธศาสตร์และมาตรการ พบว่า
ยุทธศาสตร์การพัฒนากิจการบริหารจัดการและการเรียนการ
สอน มีความครอบคลุมในส่วนที่เป็นเนื้อหาสาระ และ
สอดคล้องกับองค์ประกอบการบริหารจัดการสู่ความเป็นเลิศ
สำหรับโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงาน
คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในด้านการจัดการ
ศึกษาและด้านการบริหารจัดการ ยุทธศาสตร์การพัฒนาศักยภาพครูและบุคลากรทางการศึกษา มีความครอบคลุม
ในด้านภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาและด้านครูและ
บุคลากรสนับสนุน ส่วนยุทธศาสตร์การพัฒนากิจการบริหาร
จัดการแบบมีส่วนร่วม มีความครอบคลุมด้านความสัมพันธ์
ระหว่างสถานศึกษากับผู้ปกครองและชุมชน และ
ยุทธศาสตร์การพัฒนาความเข้มแข็งของโรงเรียนมีความ
ครอบคลุมในด้านผลการดำเนินงาน

3. ด้านการนำยุทธศาสตร์ไปใช้ การที่ผู้บริหาร
โรงเรียนจะนำยุทธศาสตร์ไปใช้ ต้องคำนึงถึงความ
สอดคล้องกับสภาพความเหมาะสมกับบริบทของตนเอง
สภาพปัจจุบัน ปัญหา ความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ การที่
ยุทธศาสตร์จะสัมฤทธิ์ผลได้ ต้องเกิดจากปัจจัยที่เป็นองค์
ประกอบของความสำเร็จหลายประการไม่ว่าจะเป็นภาวะ
ผู้นำของผู้บริหาร ความตั้งใจ และความสามารถของ
ครูผู้สอน ความร่วมมือของผู้ปกครอง คณะกรรมการสถาน
ศึกษาขั้นพื้นฐาน สมาคมศิษย์เก่า ผู้นำชุมชน ตลอดจน
หน่วยงานต่างๆ สอดคล้องกับ ธงชัย สันติวงษ์ (2540 : 47)

ที่กล่าวว่า การปฏิบัติตามกลยุทธ์นั้นมีความสำคัญ โดยตรงต่อความสำเร็จของกลยุทธ์ ทั้งนี้เพราะกลยุทธ์ที่ดี นั้นจะบรรลุผลสำเร็จได้ ย่อมต้องสามารถได้รับการปฏิบัติ ที่ลุล่วงไปได้ ปัจจัยสำคัญๆที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงาน ทั้งหลายคือ วัฒนธรรมองค์กรที่มีอยู่ โครงสร้างองค์กรที่ จัดไว้ และคุณภาพทรัพยากรมนุษย์ตลอดจนความพร้อม และความเหมาะสมของระบบและกระบวนการบริหารงาน เหล่านี้ ต่างก็จะเป็นเครื่องมือให้ผู้บริหารได้ ทั้งที่เป็น ผู้บริหารระดับกลางและผู้บริหารที่อยู่ต่ำลงไปได้ใช้ในการ ทำงานร่วมกัน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

จากผลการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยเห็นว่า โรงเรียนซึ่ง หมายถึง ผู้บริหาร ครูและคณะกรรมการสถานศึกษา ขึ้นพื้นฐานตลอดจนผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย นอกจากจะ ได้มีการศึกษา ทำความเข้าใจยุทธศาสตร์ให้ชัดเจนเพื่อ ความถูกต้องแล้ว ควรจะได้มีการดำเนินการดังนี้

1.1 ควรมีการวิเคราะห์ยุทธศาสตร์เพื่อทราบ ถึงขอบเขตของผลกระทบของการปรับเปลี่ยนยุทธศาสตร์ ที่จะมีต่อระบบงานและโครงสร้างส่วนต่างๆ ของโรงเรียน

1.2 ควรมีการเตรียมบุคลากรให้ยอมรับการ เปลี่ยนแปลงโดยการสร้างความตระหนักให้เกิดขึ้น พัฒนา บุคลากรในโรงเรียนให้มีศักยภาพเพียงพอในการที่นำ องค์กรไปสู่ความสำเร็จ

1.3 ผู้บริหารต้องมีความมุ่งมั่นและให้การ สนับสนุนอย่างจริงจังในการพัฒนาวัฒนธรรมขององค์กรให้ มุ่งสู่ความเป็นเลิศ

1.4 โรงเรียนควรสร้างและส่งเสริมความร่วมมือ ระหว่างองค์กรอื่นๆ ชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องใน การดำเนินการพัฒนาการศึกษาของโรงเรียน

1.5 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาควรมีการนำ ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการสู่ความเป็นเลิศสำหรับ โรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ไปใช้เป็นแนวทางในการ พัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา ขนาดเล็กในสังกัด

1.6 หน่วยงานในระดับนโยบาย ควรมีการนำ ผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางในการกำหนดแนวทางในการ บริหารจัดการโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก เพื่อพัฒนา คุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กต่อไป

2. ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 เนื่องจากงานวิจัยนี้ไม่ได้นำยุทธศาสตร์ที่เป็น ผลการวิจัยไปทดลองปฏิบัติจริง ดังนั้นจึงควรมีการวิจัย และพัฒนาต่อไป โดยนำยุทธศาสตร์ไปทดลองปฏิบัติเพื่อ ใช้ผลในการยืนยัน และเพื่อประโยชน์ต่อการนำยุทธศาสตร์ ไปใช้ขยายผลต่อไป

2.2 เนื่องจากการวิจัยครั้งนี้มุ่งเน้นเฉพาะ โรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก เท่านั้น ดังนั้นควรทำการ ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับยุทธศาสตร์การบริหารจัดการสู่ความเป็น เลิศสำหรับโรงเรียนประถมศึกษาขนาดกลาง ขนาด ใหญ่และขนาดใหญ่พิเศษต่อไปซึ่งในแต่ละองค์ประกอบ อาจมีความแตกต่างกันออกไป

2.3 เนื่องจากการวิจัยครั้งนี้มุ่งเฉพาะโรงเรียน ประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการ ศึกษาขั้นพื้นฐานเท่านั้น ดังนั้นควรทำการศึกษา/วิจัยเกี่ยว กับยุทธศาสตร์การบริหารจัดการสู่ความเป็นเลิศสำหรับ โรงเรียนในสังกัดอื่น เพื่อพัฒนายุทธศาสตร์ให้ปรับใช้ได้กับ โรงเรียนขนาดเล็กในสังกัดอื่นๆ ต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2542). พระราชบัญญัติการศึกษา แห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 พร้อมกฎกระทรวงที่ เกี่ยวข้อง และพระราชบัญญัติการศึกษา ภาคบังคับ พ.ศ. 2545. กรุงเทพฯ : ม.ป.ท.
- ชิดชนก เริงเชาว์, อำภา บุญช่วย และทวี ทองคำ. (2541). "การวิเคราะห์โครงสร้างขององค์ประกอบที่ส่งผล ต่อประสิทธิผลของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนา อิสลามในจังหวัดชายแดนภาคใต้." วารสาร สงขลานครินทร์. 4(2) : 131-157.

ธงชัย สันติวงษ์. (2540). การวางแผนเชิงกลยุทธ์.

พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.

ประเวศ วะสี. (2541). ปฏิรูปการศึกษาจังหวัดเพื่อคน

ทั้งหมด. กรุงเทพฯ : มูลนิธิสฤตศรีสุรสิงห์.

พิษณุ ก่อเกียรติยากุล. (2543). รูปแบบการจัดการศึกษา

ขั้นพื้นฐานที่สอดคล้องกับความต้องการของ

ชุมชนในเขตการศึกษา 2. ยะลา : สำนักพัฒนา

การศึกษาศาสนาและวัฒนธรรม เขตการศึกษา 2.

วิจารณ์ พานิช. (2550). ผู้บริหารองค์กรอัจฉริยะ ฉบับ

นักปฏิบัติ. กรุงเทพฯ : ศูนย์หนังสือจุฬาลงกรณ์

มหาวิทยาลัย.

สมชาย ภคภาสน์วิวัฒน์. (2544). การบริหารเชิงกลยุทธ์.

กรุงเทพฯ : อมรินทร์พริ้นท์ติ้ง.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2553).

โรงเรียนมาตรฐานสากล. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์

ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

สุกัญญา รัตมิมรรมิชิต. (2550). การจัดการทรัพยากร

มนุษย์ด้วย Competency Based HRM. กรุงเทพฯ

: ซีเอ็ดดูเคชั่น.

Hoy, K. W. & Miskel, G. C. (2001). Educational

Administration : Theory, Research and

Practice. 6th ed. New York : McGraw-Hill.